

[Undervisnings- og forskningsministeren]

Der er én ting, jeg gerne vil forsikre ordføreren – det var vist hr. Emmert Andersen og hr. Mølgaard Jensen, som spurgte om det: Det er muligt efter forslaget at bygge på en mere detaljeret opdeling af brancherne, sådan at man får adskilt slagterne fra – var det ostehandlerne eller bagerne – og ikke retter bager for smed, eller omvendt var det vist.

Det er altså muligt ifølge lovforslaget at være mere detaljeret og derved også mere retfærdig over for de måske ret små brancher, som har løst deres problem, og som vi helst vil have ikke skal undgælde for nabobranchens efterladenhed, eller hvad der nu kan være årsag til, at der ikke er pladser nok. Så her mener jeg ikke vi har de store problemer.

Men hvis nogen gerne vil have en ordening, hvor ministeren simpelt hen kan fritage virksomheder, som har gjort, hvad de skal, så støder man altså ind i problemer, og det er det, der har afholdt mig fra for Folketinget at fremsætte det forslag, jeg oprindeligt sendte til høring i Arbejdsgivernes Elevrefusions bestyrelse.

(Kort bemærkning).

Emmert Andersen (CD):

Jeg var glad for at høre, at der var en mulighed for at gøre det mere detaljeret, og det kunne måske gøres ved at bruge de fem cifre i stedet for de tre cifre.

Derimod fik jeg ikke svar på mit spørgsmål om, hvorvidt en branche, der havde opfyldt måltallet 94,88 pct., stadig væk skulle betale 100 pct., for det føles lidt urimeligt, eller hvis det var 99,88 pct., om de så stadig væk skulle betale de 50 pct. Kunne man ikke indrette det lidt gradueret? Det ville være mere rimeligt.

Undervisnings- og forskningsministeren (Bertel Haarder):

Problemet er jo, at vi gerne skulle nå det mål, der er sat, nemlig at alle egnede og aktive får en plads. Derfor er vi nødt til at være lidt skrappe med hensyn til, at de enkelte brancher når målet, for ellers skal andre brancher jo over målet. Altså hvis man får lov til at slippe billigt med kun at skaffe 95 pct., må der være andre, der skal op på 105 pct., og hvordan får vi det drejet? Det er lidt svært. Jeg kan godt se problemet, men vi har altså kun lavet ét trappetrin: man slipper med halv afgift, hvis man er oppe over de 95 pct. Hvis arbejdsmarkedets parter og vo-

res forligspartnere her i Folketinget siger, vi skal have to trappetrin, er regeringen da ikke stædig på det punkt. Men det er ikke bare for sjov, vi har foreslået det, som vi har gjort det. Det var med god grund.

(Kort bemærkning).

Helle Degn (S):

Til det spørgsmål, der er rejst, vil jeg sige, at Socialdemokratiet er helt overbevist om, at der i brancherne vil være så megen selvjustits og så stor en interesse i, at man sørger for at leve op til de måltal, at man selv vil sørge for at holde orden i sit eget hus. Og det er en udmærket motivation og løftestang for, at man kommer lige det sidste par procent op.

Så fra Socialdemokratiets side er der ikke noget ønske om at ændre det forlig og den aftale, vi har indgået med regeringen.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Første næstformand (Henning Rasmussen):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Uddannelsesudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den næste sag på dagsordenen var:

9) Første behandling af lovforslag nr. L 62:

Forslag til lov om ændring af lov om kommunal udligning og generelle tilskud til kommuner og amtskommuner. (Refusionsomlægning og budgetgaranti).

Af indenrigsministeren (Thor Pedersen).
(Fremsat 7/11 90).

Lovforslaget sattes til forhandling.

Forhandling

Graversen (S):

Dette lovforslag er en af følgelovene af aftalen fra september mellem regeringen og Kommunernes Landsforening og handler om den

[Graversen]

del af aftalen, der drejer sig om den såkaldte budgetgaranti. Den del af lovforslag nr. L 62, der omhandler denne budgetgaranti, dvs. § 10, kan vi godt gå ind for. Budgetgarantien betyder reelt, at de store udsving, der er fra det ene år til det andet i kommunernes udgifter til bl.a. langtidsledige og kontanthjælp, nu bliver udlignet. Det er godt nok. Kommunerne har især de sidste år haft store budgetproblemer på grund af disse svingninger, og det er derfor både forståeligt og rimeligt, at kommunerne længe har ønsket en budgetgaranti med hensyn til disse overførselsindkomster.

Men at udgangspunktet for den nye tilskudsregulering bliver 1990, kan man naturligvis i høj grad diskutere rimeligheden i.

Enhver med blot lidt indføling i den kommunale verden ved, hvor fortvivlet en økonomisk situation de fleste kommuner står i netop nu.

Det er en situation, der i øjeblikket medfører helt uønskede og betænkelige serviceforringelser over for børn, unge, ældre, fritids- og kulturliv m.v. Og det er en situation, der bl.a. skyldes for store udgifter til førømtalte overførsler, kombineret med svigtende skatteindtægter. Og dette skyldes alt sammen primært, at regeringen ikke har magtet at få mere gang i hjulene, at få langt flere i arbejde. Det er en ond cirkel, vi er inde i.

Situationen i kommunerne gør, at vi er betænkelige over, at det er det lave 1990-niveau, der er grundlag for den nye budgetgaranti.

Aktivisering er åbenbart blevet et modeord, og det er også et godt og fint ord. Men bortset fra en bedre økonomisk erhvervspolitik fra regeringens side er den allerbedste måde at gøre kommunerne til aktive medspillere på i den nuværende pessimistiske situation at give kommunerne større frihed generelt og at løse lidt på deres økonomiske spændetrøje. Og det kunne f.eks. ske ved at tilbagebetale deres egne penge fra den såkaldte deponeringsordning og at undlade at modregne EF-tilskuddene i bloktilskuddene.

Karen Højte Jensen (KF):

Da mit partis ordfører i denne sag, fru Pernille Sams, ikke kan være til stede, skal jeg kort redegøre for Det Konservative Folkepartis holdning til dette lovforslag.

Med nærværende forslag efterlever vi den ene del af aftalen af 27. september mellem rege-

ringen og Kommunernes Landsforening om refusionsomlægning og budgetgaranti, nemlig den del, der vedrører kommunal budgetgaranti og byrdefordeling. Med forslaget bringes refusionstaksterne på samme niveau for henholdsvis kontanthjælp, førtidspension og ungdomsydelse, således at det ikke er specielt attraktivt for kommunerne at foretrække den ene kategori frem for den anden.

Vort håb er, at vi hermed vil se flere i den mere aktive del af systemet. Med budgetgarantien påtager staten sig det økonomiske ansvar for ændringer i de kommunale udgifter til de nærmere bestemte overførselsindkomster, og kommunerne vil nu under ét blive kompenseret for generelle udgiftsstigninger på området, ligesom fald i udgifterne medfører en reduktion af statstilskuddet. Vi finder denne budgetgaranti rimelig, da kommunerne kun i begrænset omfang er ansvarlige for udviklingen i antallet af modtagere af disse overførselsindkomster.

Vi kan derfor støtte indenrigsministerens forslag.

Agerschou (SF):

Dette lovforslag er jo en slags følgelov til det lovforslag, der bliver behandlet næstefter, så jeg vil indskrænke mig til at sige, at SF kan tilslutte sig forslaget, der handler om at skabe en budgetgaranti, sådan at de kommunale budgetter ikke påvirkes af ændringer i antallet af kontanthjælpsmodtagere, førtidspensionister og personer i arbejdstilbud i kommunerne. Vi ved, det har været et problem, og vi ved, det er forhold, som kommunerne kan gøre meget lidt for at afhjælpe.

I øvrigt skal jeg blot sige, at vi er meget enige i en række af de betragtninger, vi hørte fra Socialdemokratiets ordfører, men vi mener ikke, det har noget direkte at gøre med dette lovforslag.

Mejdahl (V):

Dette lovforslag er en opfølgning af den aftale, som regeringen indgik den 27. september i år med Kommunernes Landsforening, og det hænger derfor også nøje sammen med socialministerens lovforslag nr. L 64.

Lovforslaget omfatter en kommunal budgetgaranti og byrdefordeling. Budgetgarantien skal sikre, at kommunerne under ét får kompensation fra staten, hvis antallet af kontant-

[Møj Dahl]

hjælpsmodtagere, ungdomsydelsesmodtagere, arbejdstilbudspersoner, aktiverede kontant-hjælpsmodtagere og førtidspensionister stiger i forhold til 1990. Og modsat: Hvis tallet falder, skal kommunernes statstilskud reduceres tilsvarende.

Byrdefordelingsaftalen skal sikre, at hvis der er kommuner, der i 1991 får tab som følge af refusionsomlægningen vedrørende førtidspensioner og sygedagpenge, så skal de kommuner, som får gevinst, aflevere det overskud, de har fået.

Der er en hel masse teknik i ordningen, som jeg skal undlade at fordybe mig i, men kun sige, at vi i Venstre synes, at det er en fremragende aftale, regeringen her har fået i stand.

Aftalen betyder, at kompetence og ansvar knyttes nøjere sammen, og det er i sig selv godt. Det bør altid være en selvfølge, at det er sådan, også i offentligt regi. Det skærper ansvarsbevidstheden, og det bliver tingene sjældent dyrere af. Jeg tror også, at refusionsomlægningen vil modvirke, at man i kommunerne kan få den tanke, at man placerer mennesker efter refusionssatser i højere grad end efter deres reelle behov.

I Venstre mener vi, at regeringen her har sat nogle rigtige sigtelinier, og vi vil gerne medvirke til, at de kan følges. Det er et godt lovforslag, og jeg kan på Venstres vegne give forslaget fuld tilslutning.

Poul Jensen (FP):

I det foreliggende lovforslag om refusionsomlægning og budgetgaranti over for kommuner og amter mener Fremskridtspartiet at der er nogle alvorlige mangler. Hvordan sikres det, at de kommuner, som virkelig gør en stor indsats for at få de unge og bistanusklienterne i arbejde, ikke bliver sorteper og kommer til at betale til de kommuner, der beskæftiger sig meget lidt med at få de unge i arbejde, og som følge deraf får et stort budgetunderskud, som er garanteret dækket af de kommuner, som har gjort en virkelig stor indsats for at få de unge i arbejde og derfor har fået et budgetoverskud? Det vil jo nærmest virke som en straf for de kommuner, der gør et godt stykke arbejde.

Samtidig er der i lovforslaget budgetgaranti for kommunale beskæftigelsesordninger i henhold til lov om kommunal beskæftigelsesindsats, lov om ungdomsskoler, produktionsskoler og daghøjskoler.

Vi i Fremskridtspartiet er af den opfattelse, at indførelse af produktionsskoler er en rigtig dårlig idé. Al produktion i kommunalt og statsligt regi vender Fremskridtspartiet sig kraftigt imod. Vi har netop set, hvad en statsstyret produktion kan føre til, nu da grænserne i Østlandene er blevet åbnet.

En statsstøttet produktion vil konkurrere med det private erhvervsliv, som i sidste ende kommer til at betale dette tilskud, og det vil dermed være med til at ødelægge det private erhvervslivs engagement og konkurrenceevne. Man bør derimod sænke erhvervslivets omkostninger, så de unge og de arbejdsløse naturligvis kommer i beskæftigelse.

Fremskridtspartiet må derfor kræve en række ændringer i lovforslaget, hvis vi skal støtte det. Kommer der ikke disse ændringer, må vi stemme imod ved tredje behandling.

Elisabeth Arnold (RV):

Da Det Radikale Venstres sædvanlige ordfører på området, fru Marianne Jelved, ikke kan være til stede her, skal jeg på hendes vegne kort sige, at vi i Det Radikale Venstre er godt tilfreds med den aftale, som regeringen og Kommunerne Landsforening indgik i dette efterår. Dette lovforslag skal selvfølgelig ses i sammenhæng med det forslag, vi skal behandle efterfølgende.

Princippet er, at aktiveringsinitiativer ikke skal straffes; kommunerne skal ikke både straffes for det initiativ, de tager, og for de ekstra udgifter, de får. Vi synes, det er glimrende, at man fjerner disse barrierer. Vi skal væk med refusionstænkningen, og dertil er dette forslag vel egnet.

Det Radikale Venstre støtter forslaget.

Indenrigsministeren (Thor Pedersen):

Jeg vil gerne takke ordførerne for den næsten uden undtagelse positive tilslutning og gøre opmærksom på, at det lovforslag, vi her behandler, skal ses i sammenhæng med det efterfølgende lovforslag fra socialministeren, nr. L 64. De skal ses under ét og har kun mening i sammenhæng, og det vil sige, at de også skal vedtages under ét som en del af det grundlag, regeringen forudskikker for aftalen af 27. september med Kommunnernes Landsforening. Det er en del af fundamentet for den fantastisk flotte aftale, der er etableret af socialministeren for større kommunal frihedsgrad til aktiv indsats

[Indenrigsministeren]

for borgerne og bedre borgerbetjening, som socialministeren jo selv efterfølgende vil komme ind på.

Der er dog én misforståelse hos ordføreren for Fremskridtspartiet; når man kan få den opfattelse, at kommuner, der yder en særlig aktiv indsats og derfor nedbringer deres udgifter eller måske, som det blev fremført, »kunne oparbejde et overskud«, skulle aflevere til andre.

Det er ikke tilfældet. Enhver besparelse i enhver kommune kommer kommunens egen kasse og egne borgere til gavn. Hele kompensationsen, der er tale om, sker over bloktilskuddene, og det vil sige, at på det lange sigt, hvis vi nu glemmer året 1991, vil man fra 1992 og frem få en kompensation over bloktilskuddene som et generelt tilskud. Det får man under alle omstændigheder, uanset hvor aktiv en indsats man selv måtte yde.

Det betyder rent faktisk, at hvis man selv er i stand til at aktivere borgerne og i større eller mindre grad gøre dem selvhjulpne, så har borgerne og skatteborgerne glæden af de færre udgifter på længere sigt, for den besparelse afleveres ikke. Man får stadig det samme bloktilskud, så man oplever i virkeligheden, at hver sparet krone rent faktisk ligger i kommunekassen eller kan anvendes til andre formål for borgerne.

Når jeg undtager 1991, så skyldes det, at vi jo direkte har aftalt, at fra 1991, hvor budgetterne er lagt, bliver der overhovedet ingen udsving for nogen kommune, når det gælder udgift til førtidspension. Hver eneste krone, en kommune måtte have i ekstra udgift, bliver opkrævet hos de kommuner, der måtte have en fordel, men det vedrører altså kun året 1991.

Det er en del af det efterfølgende lovforslag, så jeg skal derfor ikke gå nærmere ind i det, men når vi taler om byrdefordelingen, så er der 100 pct.s neutralitet i 1991. For 1992 og efterfølgende år har kommunen ansvaret for egen handling, når det gælder både førtidspension og udgifter til aktiverende foranstaltninger. Det er for så vidt den forskel, der er mellem 1991 og 1992.

Hvis nogen som hr. Graversen skulle tro, at der kunne være kommunal betænkelighed, så kan jeg kun anbefale, at man læser de kommunale udtalelser, at man læser, hvad Kommunernes Landsforenings formand, Thorkild Simonsen, i dag skriver i en artikel i Jyllands-Posten. Her står en lang stribe af alle de gode argumen-

ter, der eksisterer for lovforslagene, som er baggrunden for, at Kommunernes Landsforening så aktivt er gået ind for det. Og det er de samme begrundelser, der er årsag til, at regeringen er lige så positiv over for nr. L 62 og sandsynligvis nr. L 64, når socialministeren får mulighed for at udtale sig.

(Kort bemærkning).

Graversen (S):

Ja, jeg er fuldt ud klar over, at dette lovforslag skal ses i sammenhæng med det efterfølgende. Men jeg vil godt spørge ministeren, hvad det saglige argument i givet fald kan være for, at vi ikke alene kan gennemføre en budgetgaranti som ønsket af kommunerne, selv om pensionsomlægningen i givet fald ikke skulle kunne gå igennem Tinget.

(Kort bemærkning).

Poul Jensen (FP):

Det er klart, at der er noget positivt bl.a. i relation til det næste punkt på dagsordenen, nr. L 64, så vil vi da se velvilligt på disse punkter i udvalget. Men sådan nogle ting som produktionskoler er vi ikke tilhængere af at der skal gives tilskud til.

Hermed sluttede forhandlingene.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Tredje næstformand (Povl Brøndsted):

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til Kommunaludvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Den sidste sag på dagsordenen var:

10) Første behandling af lovforslag nr. L 64:

Forslag til lov om ændring af den sociale styrelseslov og lov om social pension m.v. (Omlæggninger af regler om tilkendelse af førtidspension, refusionsstatser og ankestrukturen m.v.).

Af socialministeren (Aase Olesen).
(Fremsat 7/11 90).